

Het formularium medische hulpmiddelen Nijmegen en de protocollen medisch verpleegkundig handelen van de Kruisvereniging Zuid Gelderland

Th. van Kraaij *

Tijdens het WCS congres van 20 en 21 november 1995 is uitvoerig aandacht besteed aan de ontwikkeling en het belang van protocollering en standaardisatie in de gezondheidszorg.

Het Formularium Medische Hulpmiddelen Nijmegen (FMHN) en de protocollen Medisch Verpleegkundig Handelen (MVH) van de Kruisvereniging Zuid Gelderland zijn een voorbeeld van hoe standaardisatie en protocollering gestalte kan krijgen. Dit produkt is tot stand gekomen door nauwe samenwerking met vele disciplines in de eerste en tweede lijn.

In dit artikel beschrijf ik allereerst de aanleiding tot het ontstaan van het Formularium en het Medisch Verpleegkundig Handelen in de wijkverpleging. Daarna komt de doelstelling en de werkwijze van het FMHN aan de orde. Tot slot vermeld ik enkele voordelen voor de praktijk.

Aanleiding.

Door verschuiving van de patiëntenzorg van de tweede lijn naar de eerste lijn vindt een intensivering van de thuiszorg plaats. Het gevolg is dat er een steeds groter beroep wordt gedaan op de huisarts, apotheker en wijkverpleegkundige om verpleegkundige en medische handelingen op een verantwoord deskundig niveau thuis uit te voeren.

Om deze zorg optimaal te kunnen bieden en om kwalitatief een hoogwaardige, goed op elkaar afgestemde zorg te kunnen verlenen zonder overlappingsen en tegenstrijdigheden is het noodzakelijk dat de hulpverleners van de eerste lijn deze handelingen uitvoeren volgens een protocol. In 1990 is een projectgroep gestart met de ontwikkeling van dit beleid. Ook nu nog is een Kerngroep actief die continu het proces m.b.t. ontwikkelingen in het medisch verpleegkundig handelen blijft bewaken en waar nodig bijstuurt. De protocollen voor MVH zijn tot stand gekomen door nauwe samenwerking met de huisartsen, apothekers, wijkverpleegkundigen, ziekenhuizen en de Hogeschool Nijmegen.

Een en ander heeft ertoe geleid dat in ieder protocol een lijst is opgenomen met behoeftigheden met een verwijzing naar degene die zorg draagt voor de levering van materialen. Al snel bleek dat de onderlinge afstemming voor wat betreft het voorschrijven van hulpmiddelen c.q. materialen niet optimaal functioneerde. De apothekers bleken al geruime tijd deze problematiek te onderkennen.

Op basis van de protocollen MVH die werden ontwikkeld voor de wijkverpleging is vervolgens gekeken of er een standaardisatie kon komen in het voorschrijven van hulpmiddelen c.q. materialen. Vanaf dat moment is er nauw samengewerkt tussen apothekers, ziekenhuizen, huisartsen en kruisvereniging wat geresulteerd heeft in de Stichting Formularium Medische Hulpmiddelen Nijmegen waarin inmiddels al deze partijen zijn vertegenwoordigd. In 1992 is het eerste Formularium Medische Hulpmiddelen verschenen, een handig boekje in zakformaat, en in 1995 is de tweede, herziene versie op de markt gebracht.

Doelstelling en werkwijze.

De Stichting heeft tot doel een optimale keuze en gebruik van medische kunst- en hulpmiddelen te bevorderen. Om aan dit doel te beantwoorden heeft de Stichting een aantal commissies ingesteld die een adviserende functie hebben t.a.v. de kwaliteit, het gebruiksgemak, de ervaringen van hulpverleners en de prijs van de produkten. De produkten kunnen na zorgvuldige afweging en toetsing opgenomen worden in het Formularium. De commissies komen regelmatig bijeen om de ervaringen met de materialen te evalueren en de produktinformatie en richtlijnen bij te stellen.

Aangezien de ontwikkelingen m.b.t. medische hulpmiddelen bijzonder snel gaan, impliceert dit dat een Formularium om de ongeveer twee jaar in gewijzigde vorm moet worden uitgebracht.

Dit Formularium bevat alle veel voorkomende hulpmiddelen c.q. materialen die zowel in ziekenhuizen als in thuissituaties worden voorgeschreven. Het betreft onder andere incontinentiemateriaal, verbandmateriaal en de protocollen voor decubitus en ulcus cruris met de materialen. Verder zijn op basis van de protocollen MVH de hulpmiddelen c.q. materialen opgenomen die nodig zijn voor de uitvoering. De Kruisvereniging Zuid Gelderland heeft de producten voorschrijvend opgenomen in haar beleid "Medisch Verpleegkundig Handelen". Dit betekent dat de hulpmiddelen c.q. materialen zijn opgenomen in de handelingsprotocollen MVH voor de wijkverpleegkundige. De wijkverpleegkundigen werken alleen met de hulpmiddelen c.q. materialen uit het Formularium. Naast het Formularium brengt de Stichting ook een aantal mappen uit die produktinformatie bevatten voor de hulpverleners. Het betreft de volgende mappen:

- produktmap "Incontinentie Materialen"
- produktmap "Stoma Materialen"
- produktmap "Vergand Materialen"
- produktmap "Overige Materialen".

Toepassing in de praktijk.

Aan de hand van enkele voorbeelden zal ik duidelijk maken waarom zoveel waarde wordt gehecht aan het Formularium.

Een wijkverpleegkundige assisteert een huisarts bij het inbrengen van een infuus en hanteert daarbij uiteraard het protocol van de Kruisvereniging Zuid Gelderland. Helaas was er een ander infuussysteem afgeleverd dan het in het Formularium genoemde systeem, waardoor de medicijnen niet volgens protocol konden worden ingespoten (ontbreken Y-stuk).

Ook t.a.v. het a-septisch werken kan men in de problemen komen door zich niet te houden aan het materiaal uit het Formularium, omdat het protocol is afgestemd op bepaald materiaal met bepaalde verpakking (b.v. een catheter met binnen- en buitenverpakking).

Deze afstemmingsproblemen kunnen m.b.v. het Formularium tot een minimum beperkt blijven. Verder bevordert het Formularium dat er m.b.t. de behandeling van decubitus en ulcus cruris volgens protocol wordt gewerkt. De behandelingsmethoden met de materialen staan overzichtelijk vermeld in het Formularium.

Het Formularium biedt een handvat voor de huisarts en de wijkverpleegkundige. Door de grote uniformiteit in het voorschrijven van materialen en het feit dat de hulpverleners één pakket gebruiken, ontstaat ook een grotere kennis van produkten en meer zicht op de effectiviteit van een behandelingsmethode. Bovendien wordt de patiënt niet gek gemaakt met steeds een andere mening over bepaalde materialen en andere behandelingsmethoden. Aangezien het Formularium uitgebracht is in een handig zakformaat hoef je niet zoals vroeger naar het wijkgebouw of de huisartsenpraktijk terug om in naslagwerken te zoeken naar wat de beste keuze is voor de patiënt. Er is weinig verspilling, omdat er uniform wordt geadviseerd en de apothekers hoeven geen artikelen in voorraad te hebben die zelden of nooit worden voorgeschreven. Tevens kunnen de apothekers de recepten beter beoordelen. Is een recept niet volledig of wordt een essentieel onderdeel vergeten dan kan de apotheker dit automatisch mee leveren en stuit de hulpverlener en de patiënt niet op problemen.

Tot slot.

Om een produkt zoals dit tot stand te brengen is samenwerking essentieel. Het belang van standaardisatie en protocollering is naar ik hoop voldoende tot uiting gekomen in dit artikel. In de toekomst wordt misschien het belang ingezien van een landelijk Formularium Medische Hulpmiddelen. Een nobel streven!

* Thea van Kraaij, stafverpleegkundige Kruisvereniging Zuid-Gelderland.

Het Formularium is verkrijgbaar bij het Regiokantoor Nijmegen van VGZ, Keizer Karelplein 32, 6500 JX Nijmegen door overmaking van Fl. 24,- op bankrekeningnummer 23.76.70.119, inzake Formularium Medische Hulpmiddelen Nijmegen.